

Primera pàgina del diari manuscrit de Rywka Lipszyc ARXIU

EL DIARI DE LA RYWKAL
Rywka Lipszyc

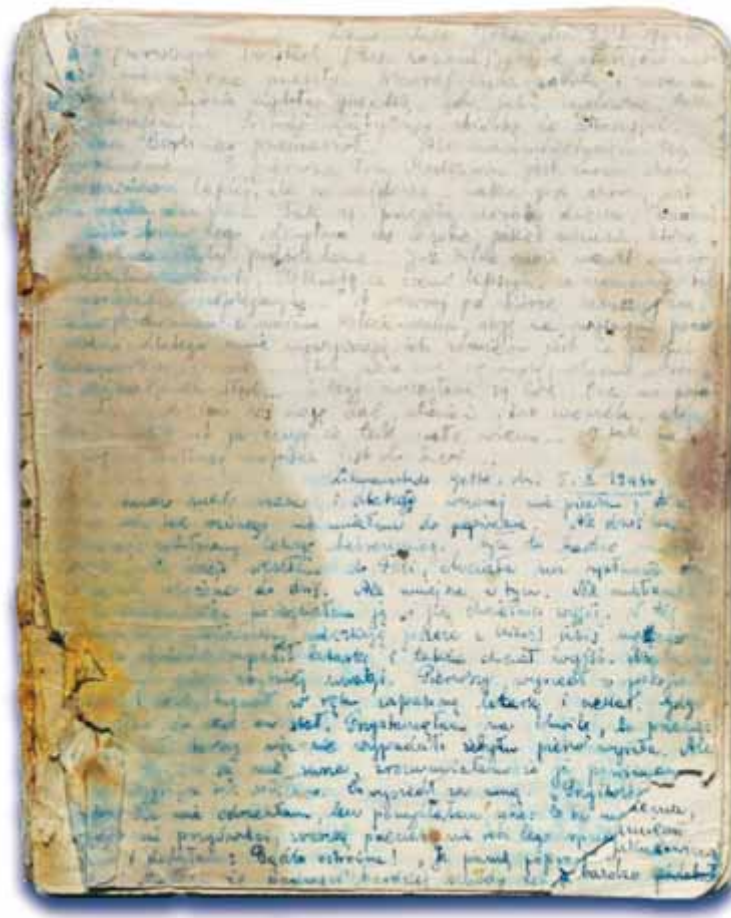
Traducció: Josefina Caball
Editorial: Empúries
Barcelona, 2015
Pàgines: 200
Preu: 13,95 euros

Durant molt de temps, massa i tot, el gran referent literari juvenil de la persecució dels jueus pel nazisme ha estat *El diari d'Anna Frank*, llegit i rellegit, amb raó, arreu i per tothom. Una troballa afortunada, explicada en detall al prefaci, permet que ara l'Anna estigui molt ben acompanyada per una altra atroz víctima del racisme i la desraó: la Rywka (pronunciat Rif-ka) Lipszyc.

El seu diari esfereïdor, traduït per Josefina Caball, el començà tot just als catorze anys, quan "ja feia més de tres anys que vivia al gueto de la ciutat [de Łódź] i ja havia perdut els pares", i, com acostuma a passar a un bon nombre d'adolescents, comença a prendre notes per assajar d'entendre el que li passa, i per intentar entendre's a ella mateixa: "en moments com aquests m'agradaria estar sola amb una persona que em pogués comprendre." Amb la gran diferència, és clar, que la seva adolescència no té (gairebé) res a veure amb la de la majoria.

Com el de la seva predecessora, és un diari sorprenentment adult ja que, tot i l'afirmació "tinc la sensació que sé molt poques coses", tant el que narra com la manera de narrar-ho no té gaire a veure amb les preocupacions habituals de la seva edat. Hi apareixen, per des-

L'infern humà

comptat, però, com és natural, resten amagades sota l'ombra atziaga de les circumstàncies: "Oh, de debò, m'entretinc tant a descriure la vida exterior que no tindrè temps d'escriure sobre la meua vida interior..."

Per fortuna, ja que precisament és aquesta vida exterior la que ens interessa, la que li atorga el seu valor documental més gran. La vida insofrible, inhumana de l'espai tancat, on són obligats a viure, malviure o sobreviure, de fet, els jueus: "Tot és culpa del gueto! Aquest gueto! Realment és insuportable." Estan reclosos com bèsties, únicament sostingudes en vida mentre en guaguin treure profit: "per a ells no som humans, sinó només màquines." Hi estan fins a un extrem tan brutal que no és gens d'estranyar que arribin a dubtar d'ells mateixos, i que cerquin la seva confirmació en el patiment: "M'alegro de poder sentir que fa mal, perquè mentre faci mal vol dir que sóc un ésser humà, que puc sentir -si no pogués, seria terrible!" Hi estan fins al punt que els cal el suport de la religió per no embogir: "Si no fos per la meua fe, jo, com les altres persones, perdria les ganes de viure".

En definitiva, és una altra mostra absolutament esgarriosa, de la barbàrie i el salvatgisme -"el que és tràgic també és absurd"- que comporten, obligatòriament, la intolerància, el feixisme i el fanatisme duts més enllà del límit.

És una advertència més d'un infern humà, massa humà, que convindria que mai més no tornés a repetir-se. *

NOVEL·LA MARTA MONEDERO

Fils de memòria xipriota

La diferència entre *La ciutat òrfena* i altres best-sellers de Victoria Hislop com *L'illa* i *Els fils de la memòria* és que la cinquena novel·la de l'autora britànica n'allarga el plantejament i en precipita el desenllaç. Hislop és una bona documentalista, té nas per detectar els conflictes històrics i els descriu amb claredat i interès. En aquest sentit, l'escenari de *La ciutat òrfena* està ben trobat: el 1972, Famagusta era una mena de riviera del Mediterrani oriental, amb glamurosos hotels i platges de postal en què els grecs i els turcs vivien del turisme. Malauradament, tot

canvia amb el cop d'estat grec i la invasió turca de dos anys més tard, que desencadenen l'enfrontament entre les dues comunitats.

La ciutat òrfena retrata aquesta divisió a través de dues sagues familiars, un pèl estereotipades, més la parella propietària de l'establiment hotelier més luxós de la ciutat. Els noms dels protagonistes ens indiquen clarament les diferències culturals de les famílies que, en el fons,

LA CIUTAT ÒRFENA
Victoria Hislop

Traducció: Jordi Boixadós.
Editorial: Amsterdam
Pàgines: 349
Preu: 18,90 euros

tenen més coses en comú del que es pensen: tots es veuen obligats a deixar la zona turística de Famagusta, que encara avui, quatre dècades després, és un espai tancat i abandonat. Hislop té l'habilitat de convertir les emocions personals en universals i d'ambientar-les en un Mediterrani que coneix i s'estima. És un Mediterrani de tolerància i cooperació entre veïns, de llaços familiars i complicitats que superen els conflictes. *